IQRO JURNALI , IQRO JOURNAL, ИКРО ЖУРНАЛИ
ISSN:2181-4341| wordlyknowledge.uz/index.php/iqro
Volume 21 Issue 02 May 2026

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA VALYUTA OPERATSIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH

Bekchanova Yulduzxon Ro‘zmatovna

O‘zbekiston Respublikasi

Bank-moliya akademiyasi magistranti

yulduzchaabekchanova@gmail.com

Doi: https://doi.org/10.5281/zenodo.20256909

Annotatsiya: Ushbu maqolada O‘zbekiston Respublikasida valyuta operatsiyalarini takomillashtirishning nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilinadi. Valyuta operatsiyalari eksport tushumlari, importni moliyalashtirish, xalqaro pul o‘tkazmalari, banklararo savdolar, jismoniy va yuridik shaxslarning valyuta oldi-sotdi amaliyotlari hamda kurs risklarini boshqarish bilan bevosita bog‘liq. Maqolada O‘zbekiston Respublikasi Markaziy bankining 2025-yil yakunlari bo‘yicha ichki valyuta bozori sharhi ma’lumotlari asosida talab va taklif omillari, so‘m kursining tebranuvchanligi, market-meykerlik instituti va dollarlashuv darajasidagi o‘zgarishlar o‘rganildi. Tadqiqot natijasida valyuta operatsiyalarida raqamli infratuzilmani kengaytirish, shaffof kommunikatsiyani kuchaytirish, risk-menejment tizimini takomillashtirish va mijozlar uchun konvertatsiya jarayonlarini soddalashtirish bo‘yicha takliflar ishlab chiqildi.

Kalit so‘zlar: valyuta operatsiyalari, ichki valyuta bozori, konvertatsiya, almashuv kursi, market-meyker, dollarlashuv, tijorat banklari, eksport tushumlari, pul o‘tkazmalari.

Abstract. This article analyzes theoretical and practical aspects of improving foreign exchange operations in the Republic of Uzbekistan. Foreign exchange operations are directly linked to export revenues, import financing, international money transfers, interbank trading, currency purchases and sales by individuals and legal entities, and exchange rate risk management. Based on the Central Bank of Uzbekistan’s 2025 domestic foreign exchange market review, the article examines supply and demand factors, exchange rate volatility, the market-maker mechanism and changes in dollarization. The paper develops proposals for expanding digital infrastructure, strengthening transparent communication, improving risk management and simplifying conversion processes for customers.

Keywords: foreign exchange operations, domestic foreign exchange market, conversion, exchange rate, market-maker, dollarization, commercial banks, export revenues, money transfers.

KIRISH

Valyuta operatsiyalari mamlakat moliya tizimining tashqi iqtisodiy aloqalar bilan bog‘liq eng muhim yo‘nalishlaridan biridir. Eksport-import shartnomalari bo‘yicha hisob-kitoblar, xalqaro pul o‘tkazmalari, xorijiy kreditlar, investitsiyalar, valyuta ayirboshlash shoxobchalari va banklararo savdolar valyuta operatsiyalari orqali amalga oshiriladi. Shu bois valyuta operatsiyalarining samarali tashkil etilishi nafaqat banklar daromadliligi, balki milliy valyuta barqarorligi, tashqi savdo faoliyati va aholining moliyaviy ishonchiga ham ta’sir ko‘rsatadi.

O‘zbekiston iqtisodiyotida so‘nggi yillarda valyuta bozorini liberallashtirish, kurs shakllanishida bozor mexanizmlarini kengaytirish, tijorat banklarining valyuta savdolaridagi rolini oshirish va mijozlarga masofaviy valyuta xizmatlarini ko‘rsatish bo‘yicha izchil islohotlar olib borilmoqda. 2025-yilda ichki valyuta bozorida eksport tushumlari, xorijiy investitsiyalar,

kreditlar va xalqaro pul o‘tkazmalari hajmining ortishi natijasida valyuta taklifi sezilarli kengaydi.

Mavzuning dolzarbligi shundaki, valyuta operatsiyalari hajmi ortgani sari banklarda operatsion jarayonlarning tezligi, shaffofligi, mijozlarni identifikatsiya qilish sifati, AML/CFT talablari, kurs riskini boshqarish va likvidlik monitoringi yanada muhim ahamiyat kasb etadi.

Ushbu maqolaning maqsadi O‘zbekiston Respublikasida valyuta operatsiyalarining amaldagi holatini tahlil qilish, 2025-yil yakunlari bo‘yicha asosiy tendensiyalarni baholash hamda valyuta operatsiyalarini takomillashtirish bo‘yicha amaliy takliflar ishlab chiqishdan iborat. Tadqiqotda statistik tahlil, taqqoslash, mantiqiy umumlashtirish va tizimli yondashuv usullaridan foydalanildi.

Adabiyotlar sharhi

Valyuta operatsiyalarini takomillashtirish masalasi iqtisodiy adabiyotlarda valyuta siyosati, bank operatsiyalari, xalqaro moliya, to‘lov balansi va risk-menejment nazariyalari bilan uzviy bog‘liq holda ko‘rib chiqiladi. Xalqaro amaliyotda valyuta bozorining samarali ishlashi uchun bozor ishtirokchilarining erkin raqobati, kurs shakllanishining shaffofligi, banklararo savdolar likvidligi, real vaqt rejimidagi axborot almashinuvi va regulyator kommunikatsiyasining ochiqligi muhim shartlar sifatida e’tirof etiladi.

Bank nazariyasida valyuta operatsiyalari spot, forward, swap, fyuchers, opsion, konversion va kassa ayirboshlash amaliyotlariga ajratiladi. Rivojlangan bozorlarda korxonalar kurs riskini xedj qilish uchun derivativ instrumentlardan keng foydalanadi. O‘zbekiston sharoitida esa bu yo‘nalish bosqichma-bosqich rivojlanmoqda. Valyuta fyucherslari, banklararo savdolar va market-meykerlar faoliyati kelgusida korxonalar uchun kurs riskini kamaytirish imkoniyatlarini kengaytirishi mumkin.

Mahalliy tadqiqotlarda O‘zbekiston valyuta bozorini liberallashtirish jarayoni, tijorat banklarining valyuta operatsiyalaridagi ishtiroki, eksport tushumlarini repatriatsiya qilish, import to‘lovlarini amalga oshirish, xalqaro pul o‘tkazmalari va konvertatsiya xizmatlari masalalari keng yoritilgan. Mualliflar valyuta operatsiyalarini takomillashtirishda raqamli bank xizmatlari, elektron hujjat aylanishi, API-integratsiya va mijozlarga masofaviy xizmat ko‘rsatish tizimlarini muhim omil sifatida ko‘rsatadilar.

Adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, valyuta operatsiyalarini takomillashtirish faqat kursni nazorat qilish yoki ayirboshlash shoxobchalari sonini ko‘paytirish bilan cheklanmaydi. Bu jarayon banklarda risklarni boshqarish, mijozlar uchun konvertatsiya kanallarini soddalashtirish, savdo platformalarini rivojlantirish, xalqaro standartlarga mos hisobot yuritish va valyuta bozoridagi kommunikatsiyani kuchaytirishni ham qamrab oladi.

Asosiy qism

Valyuta operatsiyalari iqtisodiyotdagi valyuta oqimlarini bank tizimi orqali tartibli harakatlantiruvchi mexanizmdir. Ularning asosiy turlari yuridik shaxslar uchun eksport tushumlarini sotish, import to‘lovlarini amalga oshirish, xorijiy kreditlarni jalb qilish va so‘ndirish, dividend hamda investor daromadlarini repatriatsiya qilish, jismoniy shaxslar uchun naqd va naqdsiz valyuta ayirboshlash, xalqaro pul o‘tkazmalari hamda bank kartalari orqali xorijiy valyutada hisob-kitob qilishdan iborat.

O‘zbekiston Respublikasida 2025-yil yakunlari bo‘yicha ichki valyuta bozorida taklif omillari ancha faollashdi. Yuridik shaxslar tomonidan chet el valyutasiga bo‘lgan talab 2024-

yilga nisbatan 24 foizga oshgan bo‘lsa, valyuta taklifi 36 foizga ko‘paydi. Eksport tushumlari hisobiga shakllangan valyuta taklifi 18,0 mlrd AQSH dollarini tashkil etdi. Ushbu eksport tushumlarining 9,8 mlrd dollari ichki valyuta bozorida sotilgani korxonalar valyuta tushumlarining bank tizimi orqali aylanishi kuchayganini ko‘rsatadi.

Valyuta operatsiyalarida banklarning xorijiy kreditlar hisobidan valyuta sotish amaliyoti ham muhim o‘rin tutadi. 2025-yilda ichki valyuta bozoriga banklar tomonidan xorijiy kreditlar hisobidan 9,7 mlrd AQSH dollari miqdorida valyuta sotilgan. Bu ko‘rsatkich 2024-yilga nisbatan 69 foizga yoki 4,0 mlrd dollarga ko‘p bo‘lib, bank tizimining tashqi moliyalashtirish manbalari bilan integratsiyasi oshganini anglatadi.

Importni moliyalashtirish tarkibida ichki valyuta bozorida sotib olingan valyuta ulushi 63,7 foizni tashkil etgan. Bu holat importyor korxonalar uchun konvertatsiya xizmatlari tezligi va qulayligini oshirish zarurligini ko‘rsatadi. Chunki ishlab chiqarish uchun asbob-uskunalar, xomashyo, tovarlar, dori mahsulotlari va xalq iste’moli tovarlari importi bo‘yicha to‘lovlar ko‘pincha aniq muddatlarda bajarilishi kerak. Bank tizimidagi kechikishlar import shartnomalari bajarilishiga, mahsulot tannarxiga va korxona aylanma mablag‘lariga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin.

Xalqaro pul o‘tkazmalari 2025-yilda valyuta taklifining muhim omillaridan biri bo‘ldi. Markaziy bank ma’lumotlariga ko‘ra, xalqaro pul o‘tkazmalari orqali mamlakatga 18,9 mlrd dollar valyuta mablag‘lari kelib tushgan. Bu 2024-yilga nisbatan 28 foizga yoki 4,1 mlrd dollarga ko‘pdir. Pul o‘tkazmalari hajmining o‘sishi banklar oldiga tezkor konvertatsiya, qulay mobil ilovalar, past komissiyalar va mijozlarni xavfsiz identifikatsiya qilish vazifalarini qo‘yadi.

Kurs tebranuvchanligi oshgan sharoitda valyuta operatsiyalarini takomillashtirishning asosiy yo‘nalishi korxonalar va banklar uchun risklarni oldindan baholash tizimini kuchaytirishdir. Importyor korxona valyutani kech sotib olsa, kurs o‘zgarishi xarajatlarni oshirishi mumkin. Eksportyor korxona tushumini noto‘g‘ri vaqtda sotgan taqdirda esa daromad rejalashtirishida nomuvofiqlik yuzaga keladi. Shu sababli tijorat banklari mijozlarga kurs riskini tushuntirish, valyuta oqimlari rejasini tuzish, forward va swap kabi instrumentlardan foydalanish bo‘yicha maslahat xizmatlarini rivojlantirishi zarur.

2025-yil yakuniga kelib valyuta bozorida market-meykerlar soni 2 tadan 5 tagacha ko‘paygani bozor likvidligini oshirish uchun muhim qadam bo‘ldi. Market-meykerlar doimiy ravishda sotib olish va sotish buyurtmalarini taklif qilib, bozor ishtirokchilariga narx signallarini beradi. Bunday institutning rivojlanishi valyuta operatsiyalarida spredlarni qisqartirish, savdolar uzluksizligini ta’minlash va almashuv kursining bozor sharoitlariga mos shakllanishiga yordam beradi.

Valyuta operatsiyalarining bank tizimi barqarorligiga ta’siri dollarlashuv darajasida ham namoyon bo‘ladi. 2025-yilda kreditlar bo‘yicha dollarlashuv 41 foizdan 38 foizgacha, depozitlar bo‘yicha esa 26 foizdan 22 foizgacha pasaygan. Milliy valyutadagi depozitlar hajmi yil boshidan 44 foizga oshib, 240 trln so‘mga yetgani so‘mda jamg‘arish va hisob-kitob qilishga bo‘lgan ishonch ortayotganini bildiradi. Bu esa valyuta operatsiyalarini takomillashtirishda milliy valyuta instrumentlarini rivojlantirish ham muhimligini ko‘rsatadi.

1-jadval.

O‘zbekiston ichki valyuta bozorining asosiy ko‘rsatkichlari va valyuta operatsiyalarini takomillashtirish uchun ahamiyati

Ko‘rsatkichlar	2025-yil yakuni	O‘zgarish	Qisqacha izoh
Yuridik shaxslar valyuta talabi	—	+24%	Konvertatsiya jarayonlarini tezlashtirish zarur.
Yuridik shaxslar valyuta taklifi	—	+36%	Eksport tushumlarini tezkor qayta ishlash muhim.
Eksport tushumlari asosidagi valyuta taklifi	18,0 mlrd dollar	9,8 mlrd dollar ichki bozorda sotilgan	Repatriatsiya va hisobni raqamlashtirish talab etiladi.
Xorijiy kreditlar hisobidan sotilgan valyuta	9,7 mlrd dollar	+69%	Tashqi qarz va likvidlik risklarini nazorat qilish kerak.
Aholi tomonidan banklarga sotilgan valyuta	21,7 mlrd dollar	1,4 barobar	Rasmiy ayirboshlash va mobil xizmatlarni kengaytirish zarur.
Aholi tomonidan sotib olingan valyuta	12,0 mlrd dollar	+27%	Onlayn konvertatsiya xavfsizligini oshirish muhim.
Xalqaro pul o‘tkazmalari	18,9 mlrd dollar	+28%	Tezkor va arzon avtomatik xizmatlarni rivojlantirish lozim.
Market-meykerlar soni	5 ta	2 tadan 5 tagacha oshgan	Likvidlik va narx shaffofligini oshiradi.
Dollarlashuv darajasi	Kreditlar 38%, depozitlar 22%	Pasayish kuzatilgan	Milliy valyutadagi mahsulotlarni rivojlantirish zarur.

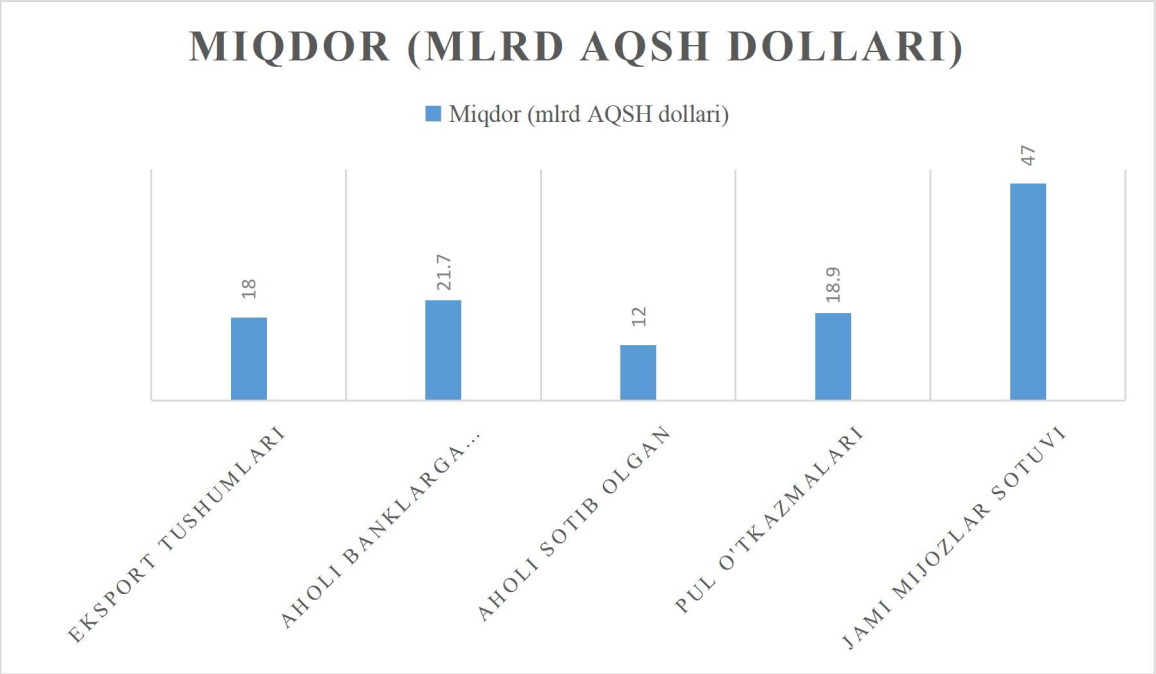
Manba: *O‘zbekiston Respublikasi Markaziy bankining 2025-yil yakunlari bo‘yicha ichki valyuta bozori sharhi ma’lumotlari asosida muallif tomonidan tuzildi.*

Jadvaldan ko‘rinadiki, valyuta operatsiyalarida ham yuridik shaxslar, ham jismoniy shaxslar faolligi ortgan. Ayniqsa, aholi tomonidan banklarga sotilgan valyuta hajmining 21,7 mlrd dollarga yetgani banklar uchun chakana valyuta xizmatlarini zamonaviylashtirish zaruratini kuchaytiradi. Mijoz bank shoxobchasiga bormasdan mobil ilova orqali valyuta sotishi, konvertatsiya qilishi va kartaga o‘tkazishi mumkin bo‘lsa, rasmiy kanallardan foydalanish yanada kengayadi.

Yuridik shaxslar bo‘yicha esa asosiy masala tashqi savdo shartnomalari, bojxona ma’lumotlari, bank to‘lov hujjatlari va valyuta nazorati tizimlari o‘rtasida tezkor axborot almashinuvini yo‘lga qo‘yishdir. Korxona import shartnomasi bo‘yicha valyuta sotib olayotganda hujjatlarni takroran taqdim etish, ortiqcha kutish va qo‘lda tekshiruvlardan o‘tishga majbur bo‘lmasligi kerak. Buning uchun banklar, bojxona, soliq organlari va Markaziy bank axborot tizimlari o‘rtasida API-integratsiyani bosqichma-bosqich kuchaytirish lozim.

Valyuta operatsiyalarida AML/CFT talablari ham alohida ahamiyatga ega. Xalqaro pul o‘tkazmalari va konvertatsiya amaliyotlari hajmi oshgani sari shubhali operatsiyalarni aniqlash,

mijoz profilini tuzish, tranzaksiyalarni real vaqt rejimida monitoring qilish va tavakkalchilik darajasiga qarab tekshiruvni kuchaytirish zarur. Bunda sun'iy intellekt va big data texnologiyalaridan foydalanish operatsiyalarni tezlashtirish bilan birga xavfsizlikni ham oshiradi.

1-rasm. O‘zbekiston valyuta operatsiyalariga oid asosiy ko‘rsatkichlar (2025-yil yakuni bo‘yicha).

Manba: *O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tayyorlandi.*

Rasmda keltirilgan ko‘rsatkichlar valyuta operatsiyalari bir vaqtning o‘zida bir nechta kanallar orqali shakllanishini ko‘rsatadi. Eksport tushumlari va pul o‘tkazmalari valyuta taklifini oshirsa, import to‘lovlari, kreditlarni so‘ndirish va aholining valyuta xaridi talabni shakllantiradi. Shuning uchun valyuta operatsiyalarini takomillashtirishda faqat alohida bank xizmatini emas, balki butun valyuta bozori infratuzilmasini kompleks rivojlantirish zarur.

Amaliy takomillashtirishning birinchi yo‘nalishi valyuta operatsiyalarini to‘liq raqamli platformaga o‘tkazishdir. Yuridik shaxslar uchun konvertatsiya arizasini elektron shaklda yuborish, shartnoma va invoyslarni avtomatik tekshirish, bozor kursi bo‘yicha onlayn kotirovka olish, operatsiya holatini real vaqt rejimida kuzatish va elektron tasdiq hujjatini olish imkoniyati yaratilishi lozim. Jismoniy shaxslar uchun esa mobil ilovada valyuta sotish, sotib olish, xalqaro kartaga o‘tkazish va pul o‘tkazmalarini qabul qilish jarayonlari soddalashtirilishi kerak.

Ikkinchi yo‘nalish valyuta risklarini boshqarish tizimini rivojlantirishdir. Tijorat banklarida ochiq valyuta pozitsiyasi, mijozlarning valyuta majburiyatlari, kutilayotgan tushumlari va kurs tebranishlariga sezgirligi bo‘yicha avtomatik monitoring modullari joriy etilishi maqsadga muvofiq. Katta importyor va eksportyor korxonalar uchun individual risk-profillar tuzish, kurs stress-testlari o‘tkazish va xedj instrumentlaridan foydalanish bo‘yicha maslahat berish bank xizmatlari sifatini oshiradi.

Uchinchi yo‘nalish market-meykerlik institutini kengaytirish va banklararo savdolar likvidligini oshirishdir. Market-meykerlar sonining ko‘payishi valyuta bozorida narxlar uzluksiz shakllanishiga yordam beradi. Kelgusida turli valyuta juftliklari bo‘yicha kotirovkalarni kengaytirish, savdo platformalarida axborot shaffofligini oshirish va valyuta derivativlari bozorini bosqichma-bosqich rivojlantirish korxonalar uchun kurs riskini kamaytiradi.

To‘rtinchi yo‘nalish regulyator va bozor ishtirokchilari o‘rtasidagi kommunikatsiyani kuchaytirishdir. Markaziy bank tomonidan ichki valyuta bozori sharhlari, infografik ma’lumotlar, choraklik tahlillar va ekspertlar guruhi yig‘ilishlari muntazam e’lon qilinishi bozor ishtirokchilarining kutilmalarini barqarorlashtiradi. Aniq va ochiq kommunikatsiya valyuta kursi o‘zgarishlarini noto‘g‘ri talqin qilishning oldini oladi.

O‘zbekiston Respublikasida valyuta operatsiyalarini takomillashtirishning asosiy yo‘nalishlari raqamlashtirish, risklarni boshqarish, bozor likvidligini oshirish, shaffof kommunikatsiya va mijoz manfaatlarini himoya qilish bilan bog‘liq. Ushbu yo‘nalishlar uyg‘un holda amalga oshirilsa, valyuta bozori yanada barqaror, raqobatbardosh va mijozlar uchun qulay tizimga aylanadi.

Xulosa

Yuqoridagi tahlillar shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekiston Respublikasida valyuta operatsiyalari hajmi va tarkibi 2025-yilda sezilarli faollashgan. Eksport tushumlari, xorijiy kreditlar va xalqaro pul o‘tkazmalari valyuta taklifini kengaytirgan bo‘lsa, importni moliyalashtirish, ishlab chiqarish ehtiyojlari va aholining valyuta xaridlari talab omillarini shakllantirgan. Bu sharoitda valyuta operatsiyalarini takomillashtirish milliy moliya tizimining barqarorligi uchun strategik ahamiyatga ega.

2025-yilda eksport tushumlari hisobiga valyuta taklifi 18,0 mlrd dollarga, aholining banklarga valyuta sotuvi 21,7 mlrd dollarga, xalqaro pul o‘tkazmalari orqali kirim 18,9 mlrd dollarga yetgani ichki valyuta bozorining rasmiy bank kanallari orqali faol ishlayotganini ko‘rsatadi. Shu bilan birga, kurs tebranuvchanligining oshishi va market-meykerlar sonining ko‘payishi bozor mexanizmlarining chuqurlashayotganidan dalolat beradi.

Maqola natijasida quyidagi takliflar ilgari suriladi: yuridik shaxslar uchun konvertatsiya arizalarini to‘liq elektron platformaga o‘tkazish; bank, bojxona va soliq tizimlari o‘rtasida API-integratsiyani kuchaytirish; jismoniy shaxslar uchun mobil ilovalarda valyuta operatsiyalarini soddalashtirish; banklarda ochiq valyuta pozitsiyasi va mijoz risklarini avtomatik monitoring qilish; forward, swap va fyuchers kabi xedj instrumentlarini bosqichma-bosqich kengaytirish; market-meykerlar faoliyatini qo‘llab-quvvatlash; valyuta bozori bo‘yicha muntazam sharhlar va infografik ma’lumotlarni e’lon qilib borish.

Valyuta operatsiyalarini takomillashtirish O‘zbekiston bank tizimida xizmatlar tezligi, shaffofligi va xavfsizligini oshirishga, rasmiy valyuta bozoriga ishonchni mustahkamlashga, milliy valyutadagi hisob-kitoblar ulushini kengaytirishga hamda makroiqtisodiy barqarorlikni qo‘llab-quvvatlashga xizmat qiladi.

Takliflar:

1. Valyuta operatsiyalarini to‘liq raqamlashtirish orqali konvertatsiya jarayonlarini tezlashtirish va inson omilini kamaytirish zarur.
2. Tijorat banklarida onlayn valyuta ayirboshlash xizmatlari va mobil ilovalar imkoniyatlarini kengaytirish maqsadga muvofiq.

3. Eksport tushumlarini repatriatsiya qilish va hisobga olish tizimini avtomatlashtirish tashqi savdo operatsiyalarining shaffofligini oshiradi.

4. Xalqaro pul o‘tkazmalarida komissiya xarajatlarini kamaytirish hamda tezkor identifikatsiya tizimlarini joriy etish lozim.

5. Valyuta bozorida market-meykerlar faoliyatini qo‘llab-quvvatlash orqali likvidlikni oshirish va kurs shakllanishining barqarorligini ta’minlash kerak.

6. Naqdsiz valyuta operatsiyalarini rivojlantirish, bank kartalari va onlayn konvertatsiya xavfsizligini kuchaytirish muhim hisoblanadi.

7. Milliy valyutadagi depozit va kredit mahsulotlari jozibadorligini oshirish orqali dollarlashuv darajasini kamaytirish mumkin.

8. Banklarda valyuta risklarini monitoring qilish va prognozlash uchun sun’iy intellekt hamda zamonaviy analitik tizimlardan foydalanishni kengaytirish zarur.

Manbalar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Ichki valyuta bozori sharhi: 2025-yil yakunlari bo‘yicha. Toshkent, 2026.
2. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Valyuta kurslari dinamikasi va statistik ma’lumotlar. Toshkent, 2025.
3. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Bank tizimi faoliyati ko‘rsatkichlari bo‘yicha statistik axborot. Toshkent, 2025.
4. O‘zbekiston Respublika valyuta birjasi AJ. Valyuta bozori va savdolar bo‘yicha ma’lumotlar. Toshkent, 2025.
5. O‘zbekiston Respublikasining ‘Valyutani tartibga solish to‘g‘risida’gi Qonuni. Toshkent, 2019.
6. International Monetary Fund. Annual Report on Exchange Arrangements and Exchange Restrictions. Washington, D.C., 2024.
7. Bank for International Settlements. Foreign exchange market structure and liquidity: analytical notes. Basel, 2024.
8. Mishkin F.S. The Economics of Money, Banking and Financial Markets. Pearson, 2022.
9. Krugman P.R., Obstfeld M., Melitz M.J. International Economics: Theory and Policy. Pearson, 2023.